#Nagy Péter

Megérteni a nagy

A körülöttünk levő világ megismerésének a tudomány az alapja – véli Nagy Péter, akinek a tudományos gondolkodás meghatározza a világképét, és aki Egypercesek elnevezésű bejegyzéseivel a természettudomány és kultúrtörténet érdekességeire, összefüggéseire világít rá közérthetően. Az előadásain is azt próbálja átadni, megmutatni, hogy a világuniverzum és a természettudomány csodálatos dolog. Legújabb, készülő előadásának fókuszában a tudós nők állnak, és ennek apropóján egy közösségi plakátkiállítás is létrejött.

Már gyermekkorában a természettudományok irányába fordult az érdeklődése a csíkszeredai Nagy Péternek. Mint mondja, a legfontosabb indíttatás és forrás a családi háttér volt. Szülei tanárok, édesapja matematikus és fizikus, édesanyja matematikus. A természettudományok iránti kötődése az édesapja ösztönzésére indult, az édesanyjától pedig a kitartást tanulta. Péter, aki 1969-ben, az első sikeres holdra szállás évében kétéves volt, első szavai között szerepelt az Armstrong, Collins és Aldrin név. Később mégsem gondolt arra, hogy tudós legyen, mert nem szeretett volna egy nagyon kicsi szakterületnek a kutatója lenni, de úgy döntött, hogy megpróbálja megérteni és minél egyszerűbben elképzelni, saját magának megfogalmazni azokat a kérdéseket, jelenségeket, amelyek érdeklik a tudományt. Gyerekkorától kezdve a mai napig rengeteget olvasott és olvas a témában.

„Ha valamit ebben a témában úgymond fel tudok mutatni, az az a hatalmas könyvmennyiség, amelyen átrágtam magam. Az már rég nem működik a tudományban, mint az 1800-as években, hogy Faraday autodidakta módon a század legnagyobb kísérleti fi zikusa lett. Szokták mondani, hogy minden öt-hat milliomodik emberből lesz jó matematikus. A fi zikánál még nehezebb a helyzet, és még rosszabb a statisztika, mert ahhoz, hogy valaki jó fizikus legyen, először nagyon jó matematikus kell legyen. Nagyon kevés ember érti a fizikát és érzi meg ennek a tudománynak a lényegét és a csodálatos oldalait. A legtöbb embernek a fizika, ugyanúgy, mint a matematika, egy képlethalmaz, mert általában rosszul tanítják. Nem jelenségekről beszélnek, hanem képletekről. Bármilyen jelenségnél érdekesebb az, hogy körbejárjuk, mint hogy konkrétan leírjuk a képleteket. A komoly fizika természetesen itt kezdődik, amikor ezeket már mind tudják.

> **„A tudomány óriási segítséget ad a körülöttünk lévő világ megismeréséhez. Nem kinyilatkoztatásokra korlátozódik, hanem próbál megérteni dolgokat.”**

Ilyen szempontból nekem sokkal szimpatikusabb volt a másik út, megérteni a jelenségeket, és felállítani a fejemben egy olyan forgatókönyvet, amely ezt a nagy történetet elmeséli, a ma elfogadott ősrobbanástól napjainkig. És ezt próbáltam az első pillanattól fogva megérteni. Elég későn kezdett el az agyamban összeállni egy olyan kép, hogy úgy éreztem, megértettem az egész történetből annyit, hogy esetleg ezt el is tudjam mesélni. Akkor kezdtem gondolkodni azon, hogyan lehetne ezeket a történeteket elmesélni” – magyarázza.

A természettudományról közérthetően

Mint rámutat, az emberek többségének nincs természettudományos felkészültsége és alapja, nem sokan mélyülnek el ezekben a témákban, éppen ezért fontos volt számára az, hogy közérthetően beszéljen ezekről a dolgokról. „A nyolcvanas években valahogy átcsusszant a cenzúrán és Romániában is vetítették minden csütörtök este a tévében Carl Sagan legendás Kozmosz-sorozatát. Nem voltam rossz gyermek kölyökkoromban, de kicsit öntörvényű voltam. Volt olyan, hogy megtudtam, hogy a város másik felén aszfaltoznak, és szó nélkül képes voltam elmenni és este kilencig nézni, miközben édesanyámék már a rendőrséggel kerestettek. Nem rosszaság volt bennem, hanem kíváncsiság, és nem fogtam fel, hogy valaki aggódik miattam. Azt tudtam, hogy szombaton csak akkor engedik meg, hogy megnézzem a cowboyfilmeket, ha jó vagyok. És szombaton képes voltam egész nap nagyon jól viselkedni, nem tekeregtem, nem csináltam hülyeségeket. Amikor Carl Sagan filmjét is kezdték vetíteni, akkor már csütörtökön is nagyon jó fiú voltam. Ez a sorozat óriási élmény volt akkor számomra, és minden fizikai vagy más tudományos felkészültség és ismeretek nélkül is szinte végig értettem, amit meséltek benne, és teljesen új világ nyílt meg előttem” – emlékezik.

Ez volt az egyik meghatározó élmény számára, a másik pedig Stephen Hawking Az idő rövid története című könyvének az elolvasása. „Ezek voltak azok, amelyek meghatározták, hogy milyen stílusban kéne tálalni a dolgokat. Aztán pár évvel ezelőtt a városban sétálgatva meghallottam négy bácsi – akikről úgy tudtam, hogy széles látókörű emberek – beszélgetését, amint az ufókról vitatkoztak, a földön kívüli életről, és döbbenten hallgattam, hogy mennyire nincsenek tisztában még a legalapvetőbb dolgokkal, jelenségekkel sem. Akkor jutott eszembe, hogy vajon mit mondanék én egy előadáson, ha egyszer nekem megadatna, hogy kiállhatnék és mesélnék a tudományról. Vajon mi lenne az, amit fontosnak tartanék, hogy elmondjam? És ilyen alapon kezdtem el dolgozni és írni” – vázolja Nagy Péter.

S noha az alapötlet hamar kikristályosodott, a részleteknek alaposan utánanézett, minden egyes mondaton hosszasan gondolkodott, rágódott, hogyan kellene tálalni az elmondani kívánt jelenségeket. Miután befejezte, a végére odaírta, hogy meghajlás és elköszönés, majd a kéziratot betette a fiókba.

„A megyei könyvtár egyik könyvtárosa egyszer megkérdezte, hogy miért ezeket a könyveket veszem ki, amelyeket ki szoktam kölcsönözni, mert tudja, hogy fizikuscsemete vagyok, de azt is, hogy nem vagyok gyakorló fizikus. Elmeséltem neki, hogy imádom ezeket olvasni, sőt egy kicsit újragondolni, átgondolni és leírni egy kicsit másképp, újrafogalmazni érthe-

Előadásain fontos szerepet kap a zene és a látványvilág

FOTÓ: PÉTER BEÁTA

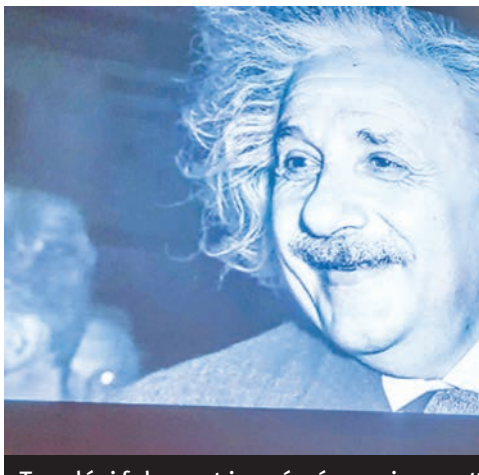

Tanulási folyamat is számára az ismeret